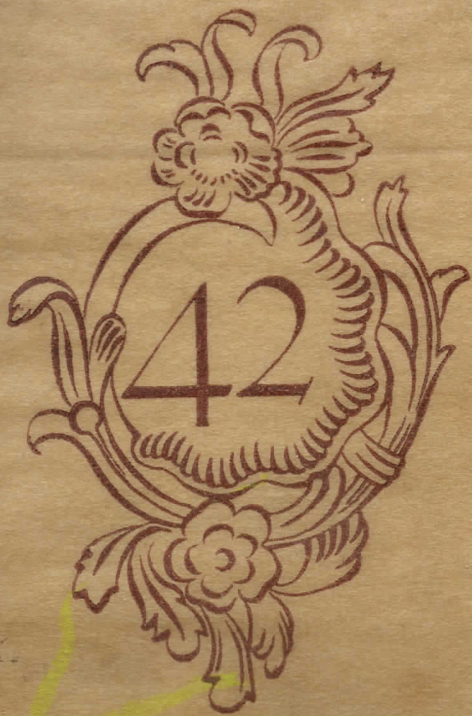

42

Ivo Paradžik
15.10.2007.

POSEBNA IZDANJA HIBZ-a, ZAGREB

Sv. 1.

IZDANJE HRVATSKOG IZDAVALAČKOG
BIBLIOGRAFSKOG ZAVODA, ZAGREB

42

Bakrotisak Tipografije, Zagreb, 1942.

HRVATSKA PJESMA KROZ STOLJEĆA

Od časa, kada je pobožni pustinjak i filozof Marko Marulić, suvremenik Ariosta, Bemba i Sannazara, posvetio 22. travnja 1501. »počtovanom u Isukrstu popu i prmanciru« Dom Dujmu Balistriliču svoju historiju svete udovice Judite, »u versih hrvatski složenu«, stupa i hrvatska književnost u kolo drugih evropskih književnosti. Bilo je to u doba, kada Italija cvjetaše u najbujnijoj raskoši renesanse, trideset godina poslije smrti učenog pisca najčitanije knjige na svijetu, pobožnog redovnika Tome Kempenca (1471.), tridesetsedam godina poslije smrti najvećega gotskog pjesnika, veseloga i tužnog đaka Franje Villona (1464.), devet godina nakon što je Rodriguez Bermejo, mornar Cristobala Colona, 12. listopada 1492. ugledao u prvom svitanju žale budućega San Salvadora. Tada mnogi narodi još i ne sanjahu o svojoj pisanoj književnosti na narodnom jeziku, niti se mogahu ponositi, da su bilo čime naglasili svoju samobitnost. Uz zapisane hrvatske povjesničare, zemljopisce, latinske pjesnike i gramatičare, bogoslovce, pisce o filozofiji, matematici i astronomiji, prirodoslovce i pravoznance, uz graditelje, kipare, zlatare i sitnoslikare, od kojih se jednom, Juliju Kloviću, grob i nadgrobni natpis (»de Croatia... pictor nulli secundus... qui in minimis erat maximus...«) nalazi u rimskoj crkvi S. Pietro in Vincoli s desnu stranu glavnoga oltara odmah do grobnice Julija II. s Michelangelovim Mojsijem — dakle uz velike hrvatske ljude, koji se u stranom svijetu opojiše kulturnom potrebom služenja znanju, umjetnosti i ljepoti, rodi se i potreba stvaranja hrvatskih pjesničkih djela. Od tada je već minulo preko 450 godina, izumrlo toliko crkvenih i svjetovnih gla-

vara, potonula tolika kraljevstva i gradovi, a hrvatski narod kroči već pola tisućljeća uporedo s drugim narodima u velikoj uljuđenoj zajednici, koja se zove Evropa.

Već pola tisućljeća hrvatsko pjesništvo, predstavljeno u osobama najraznijih zanimanja, od bogatoga grofa, kneza i vlastelina pa do sirote pjesnika u studenu potkrovlju, »svijesno čuva u prvom redu govor svoga naroda, čuvajući tamo od narodnog pjevača preko starca Marula do danas ono, po čemu smo sve, što jesmo (Preradović), jezik hrvatski.« Kao žarišta cjelokupnog zbivanja u svom narodu, i hrvatski pjesnici u nadahnutim spoznajama i njihovu razmatranju nalaze izraz onom, što drugi i ne slute, jer na sve gledaju kroz dušu, t. j. kroz osjećaj i fantaziju spojenu sa iskustvom. Kao strijelci u Schopenhauerovoj definiciji genija — za razliku od talenta, koji cilja u gledano — oni gađaju u neviđenu metu, pa zato i vjeruju u ono, u što drugi ne vjeruju, ne mogu da vjeruju ili vjeruju drugačije. Po mišljenju drugih ljudi nevješti za život i predani svom snu, oni su vrlo često bili na smijeh građanima, koji se uspinju po t. zv. društvenoj ljestvi, ali i žrtvovani sirotinji, odricanju i više puta poniženjima, oni se sublimiraju i u stradanju, da bi tako dali svom narodu: svaki pesnik ono, što mu nitko i nijedan drugi pjesnik ni prije ni poslije njega nije mogao dati u istom izrazu i obliku, ono, što je inimitable, svoj vlastiti monumentum aere perennius (trajan toliko, koliko je u vezi sa zemljom, koja ga je stvorila kao cvijet sa korijenom, koji ne može uvenuti). Tako kad izumru nakon svih muka, ostaju i ostat će u uspomeni narodnoj tisućljećima, kao neki kukci sačuvani u jantaru.

Svi oni redom tako: i pobožni stari poete (poput slavnog Marula), i Arkadijci (kao Lucić, Ranjina, Zlatarić),

i velmože (kao veliki Gundulić, slaveći slobodu svoga grada u času, kad se u Evropi javljaju Shakespeare i Molière, ili Frankopan, koji u težnji za slobodom svojega naroda uz mučeničkog druga Zrinskog polaže mlad kao rosa život na stratištu), i isusovci i franjevci kao Đorđić, Kanižlić, Katančić i Kačić, i Iliri, koji navješćuju Danicu i Zoru, poslije koje dolazi plodni Dan, od Tita Brezovačkoga i Štosa do Gaja, Vraza i Preradovića, pa divni pisac »Zlatareva zlata«, »Seljačke bune« i »Kletve« sve do Kranjčevića (»Ja domovinu imam...«), Matoša (»I dok je srca, bit će i Kroacije...«) i pjesnika-boraca, koji u borbi dočekaše toliko žuđenu nezavisnost svoga naroda (Mile Budak) — — sve su to bili nesumnjivo sinovi svoga naroda, koji osjećaju zajedno s njime, plaču i raduju se s njime (pa do potrebe i umiru za nj), jer je bol pjesnika zgusnuta patnja naroda, koji ga je rodio. Pa i onda, kad daju oduška svojim najintimnijim osjećajima, kojima ih nadahnjuju pojave od najsvagdašnjijih predmeta do lutanja zvijezda kozmosom, roditeljska ili dječja ljubav, ljubav čovjeka prema ženi ili samilost prema bližnjemu koji trpi — vazda je to u skladu s duhovnim težnjama samonikle hrvatske duše i hrvatske kulture. Bez obzira na poetske i pjesničke tehnike, na t. zv. nove putove i nove smjernice i različne teorije o pjesničkoj formi i izrazu, kako se već javljaju od vremena do vremena, i hrvatski su pjesnici dali svijetu vlastitih, a opće ljudskih vrijednosti u općoj težnji čovjeka za idealima Istine, Ljepote i Pravde, koji nisu samo filozofski, nego i pjesnički ideali.

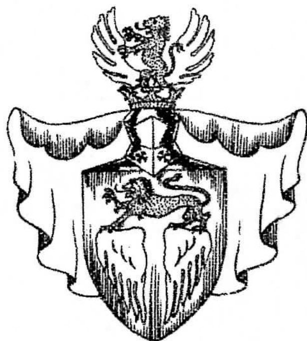
Ova zbirčica, koja želi prikazati najznačajnije hrvatske lirske stvaraoce kroz stoljeća u riječi i slici, nastala je na

osebujan način: neposredno, bez prevrtanja po knjigama, bez ikakve dakle pripreme bilježili su gg. Milan Begović, I. Goran-Kovačić, Petar Grgec, Ljubomir Maraković, Vladimir Nazor, Mate Ujević i Ljubo Wiesner, koje su im pjesme pojedinih pjesnika najdraže. Začudo, u golemoj većini zabilježili su iste pjesme. Gdje se nisu složili, uzeli smo pjesme, za koje je bila većina. S obzirom na izbor pjesnika, uzeli smo 42 pjesnika, koji su kao književnici u prvom redu liričari te su značajni za hrvatsko lirsko stvaranje ili su svojim kulturnim ili književnim radom presudni za određeno kulturno razdoblje u hrvatskom životu.

Hrvatski izdavalački bibliografski zavod, u želji da hrvatsku prošlost i sadašnjost učini živom i privlačivom sadašnjosti i budućnosti, na izmaku velike 1941. želi na ovaj način cijelom hrvatskom narodu sretnu 1942. godinu.

LJUBO WIESNER

MARKO MARULIĆ

* 1450., † 1524.

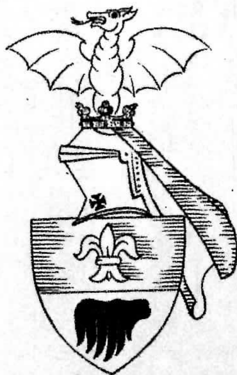
DIVICI MARIJI

Zdrava si Marije, zdrav žilju pribili,
ki u prsi krije tvoj sinak primili;
na grišne se smili, puna si milosti,
duša k tebi cvili, čuvaj nas žalosti.

Da nam tvoj sin prosti, moli ga, kraljice
sunčene svitlosti, prisvitla Danice;
Božja nevistice u trojstvu Božjemu,
dobra odvjetnice pri sinku tvojemu.

Uzdahu mojemu priklon' uši tvoje,
u grihu mojemu gdi cvilim gospoje;
neka srce moje vazda želi k tebi,
gdi no sveti stoje, da najdem stan sebi.

MARKO MARULIĆ

HANIBAL LUCIĆ

1485., † 1553.

JUR NIJEDNA NA SVIT VILA

Jur nijedna na svit vila
lipotom se već ne slavi,
jer je hvale sve skupila
vila, ka mi srce travi.
Ne će biti, ni je bila,
njoj takmena ka se pravi.
Lipotom se već ne slavi
jur nijedna na svit vila.

Vrhu njeje vedra čela
vridna ti se kruna vidi
od kosice, ku je splela,
kojom zlatu ne zavidi;
svakomu je radost vela,
kad ju dobro razuvidi.
Vridna ti se kruna vidi
vrhu njeje vedra čela.

Obrve su tanke i crne
nad crnima nad očima;
crne oči kada svrne,
človik tugu prem da ima,
tuga mu se sva odvrne
za veselje koje prima.
Nad crnima nad očima
obrve su tanke crne.

Kako polje premaliti
ličca joj se ružom diče,
ruža nigdar pri na sviti
toli lipa ne izniče.
Mladost će se pomamiti,
kojano se za njom stiče.
Ličca joj se ružom diče
kako polje premaliti.

Pri rumenih njeje usti'
ostao bi kuralj zada;
zubići su drobni, gusti,
kako biser ki se sklada;
slatku ričcu kad izusti,
bi rek mana s neba pada.
Ostao bi kuralj zada
pri rumenih njeje usti'.

Blažen, tko joj bude grlit
grlo i vrat bil i gladak;
srića ga će prem zagrlit,
živiti će život sladak;
žarko sunce ne će hrlit,
da mu pojde na zapadak.
Grlo i vrat bil i gladak,
blažen, tko joj bude grlit.

Lipo ti joj uztrepeću
prsi bilji sniga i mlika,
tere oči na nje meću,
ki žalosti išću lika,
jer ne mogu slatkost veću
umisliti do vik vika.
Prsi bilji sniga i mlika,
lipo ti joj uztrepeću.

Prsti joj su tanci, bili,
obli, duzi, pravni, prosti,
gdi bi zelen venčac vili
ali krunu od vridnosti,
koga ne bi prehinili,
od lefanće da su kosti?
Prsti joj su ravni, prosti,
obli, duzi, tanci, bili.

Od svih gospoj, ke su godi,
gospodšćina njoj se prosi,
meu njimi jer kad hodi,
toli lipo kip uznosi,
bi rek tančac da izvodi,
tim se ona ne ponosi.
Gospodšćina njoj se prosi
od svih gospoj, ke su godi.

Grihota bi, da se stara
ova lipost uzorita,
Bože, ki si svim od zgara,
čin' da bude stanovita,
ne daj, vrime da ju shara
do skončan'ja sega svita.
Ova lipost uzorita,
grihota bi, da se stara.

HANIBAL LUCIĆ

Crtež A. Kuman

DINKO RANJINA

* 1536., † 1607.

TAČ LIEPA PASTIRKA VIDITI BI MENI

Tač liepa pastirka viditi bi meni,
Gdi bosa gažaše po vodi studeni,
Da oči lipšu stvar
Od nje vik nezriše pod suncem nikadar.

I jedno nje pritanko platno, ko peraše,
Po vodi tieraše,
Ko valov tekućih barzi vir nosaše,
Ja ki je željami
Tuj gledah za čudo stojeći kak kami.

Kako me upazi,
Iz rike on čas sva stidna izgazi,
Pak ide ter se skri
Meu dublje zeleno, kladenac gdi no vri..
A jadan ja ostah kak dub u gori,
Koga moć vihra sgar na zemlju obori.

DINKO RANJINA

Crtež A. Kuman

IVAN GUNDULIĆ
* 1589., † 1638.

OBJAVI, DANICE, JASNI ZRAK OBJAVI

Objavi, Danice, jasni zrak objavi,
čuj tihe vjetrice u ovoj Dubravi;

pršat su počeli po lisju zelenu
zovući dan bijeli i zoru rumenu.

O zvijezdo, najdraži od neba uresu,
ukaž' se, ukaži! Raskoše tve gdje su?

Žuđena Danice, objav' se, objavi!
I zvijeri i ptice, svaki te glas slavi,

sve te oči gledaju i sva srca hlepe,
da nas svijeh obsjaju svjetlosti tve lepe,

da nam prije svane dan, blagi dan svečani
i žuđen i čekan u ovoj svoj strani.

Objavi, Danice, jasni zrak objavi,
čuj tihe vjetrice u ovoj Dubravi;

pršat su počeli po lisju zelenu
zovući dan bijeli i zoru rumenu.

IVAN GUNDULIĆ

IVAN BUNIĆ VUČIĆEVIĆ

*** 1594., † 1658.**

PLANDOVANJA

Sladka dušo môm životu,
Ah drago ti traviš mene,
Kroz zamiernu tvu liepotu
I razblude te ljuvene.

Milo ti mi 'e bolovati
Ugodnome môm nezdravi
I svakome pripievati
Tko me veza i zatravi.

Vi ste, vi ste zamàrsili
Moju mladost, svietli prami,
I u robstvu postavili
Zlatnieh žica' verigami.

Vi ste krivci, krivci vi ste
Mê slobode izgubljene,
Jer vi sami uloviste
Zlatnom mrežom tvàrdo mene:

Vi, daždeći tiho i blago
Vàrh sniežana biela vrata
Utopiste mene drago
Sitnom rosom suha zlata:

Vi ste kruna zlatni' kosi'
Bez prociene slavna dosti,
Kôm se diči i ponosi
Cesarica od lieposti.

O razbludni svietli vlasi,
Moj' gorući prami liepi,
O sunčani zraci drazi,
S koieh duša ma osliepi:

O dubravo ne zelena
Neg li od zlata istočnoga,
Sladka plato ma ljubljena,
Dragi odkupu sàrca moga.

Pravo e pravo vjerovati,
Da ovim zlatom striele svoje
Vazda ljubav pomno zlati
Kada ranja sàrce moje.

Od ovoga svietla prama
Spletena mu jest tetiva,
Od ovoga snuje sama
Zastor kiem se zaslieplјiva:

Od ovoga vlasa zlatna,
Od njega su izatkane
Meke uze, tanka platna
Kojem lieči moje rane.

Mâ piesance ne naprieda,
Ustavi se, piesni mila,
Evo i ti samnom gleda'
U pram si se zamàrsila.

Oba ćemo robovati
U srid veza' zlatnieh žica'
I sužni se sriećni zvati,
Ja rob, a ti robinjica.

IVAN BUNIĆ VUČIĆEVIĆ

FRAN KRSTO FRANKOPAN

* 1643., † 30. IV. 1671.

PASTIRNICA

Ne b' zvizda danica još zabelila,
nit svitla zornica zarumenila,
da pastiri ustaju: skup se zazivaju:
haj pomoz Bože!
na polje zrenimo ovce i koze!

Veselo pojdoše z blagom vrviti,
z dipljami igrajuć sunce slaviti,
oh da si blaženo: od Boga stvoreno:
vsim na veselje!
Ti daješ pravu kripost i življenje.

Na lipu čistinu kad bihu zašli
milahne ovčice sito napasli,
kozlići preskakujuć: grmlje ogrizujuć:
pojdu prihajat,
hladnomu studencu blago napajat.

Pastir pastiricu k sebi zaziva,
v družbi povojlnoj hlada uživa,
nasladno kušujući: drago obimljući:
za radovanje,
oh kakvo lipo biva dugovanje!

V grmju zelenom druga dvojica,
mesto ziskiva, gdi raste rožica,
na notu pofućkuje: v strunu udaruje:
za radovanje,
oh kakvo lipo biva dugovanje!

Ostala družina kak srića zgodi,
s pastiricom mladom vrime sprovodi,
gdi jedan ne vtegne: drugi pak privrne:
za radovanje,
Oh kakvo lipo biva dugovanje!

Jur sunce med gore zapalo biše,
veselo proti domu povrnuj' se,
dva na dva pjevajući: friško skakujući:
takvo življenje
ne daje turobnosti, nit trplenje.

FRAN KRSTO FRANKOPAN

Crtež A. Kuman

IGNJAT ĐORĐIĆ

* 1675., † 1737.

DANICI RANJENOJ OD PČELE

Gizdava vila Danica,
kâ je cviet rajskieh diklica,
pristupi jednom vesela
za vidjet mladieh roj pčela.
Tu čiem u mnogoj slobodi
mlada među nje dohodi,
rani je pčela, kâ scieni
nje lice za cviet ljuveni.
Udarac mâlê te rane
smete nje dike sunčane:
uze lier bieli nje lica
sliku rumenieh ružica,
a biser grozni nizdoli
perivoj lica nje poli.
Zagorko, kî sviet nemio
cieć neba bješe pustio,
pazeći gorke nje suze,
besjedit ovo njoj uze:
»Danice, poznaj sadara
svjetovna ljubav kô vara.
Pčelici, kâ ti vaj daje,
svjetovna ljubav slična je;
er kako pčela med hrani
nu dava boles kad rani,
i ljubav nosi zadosti
slas mâlu s mnogom gorkosti.
Znaj, svaka rados od svieta
ko ljetna zviezda prolieta
i po svôj taštoj naravi
za sobom žalos ostavi.
Sama je ljubav od nebi
kâ nejma boles u sebi
i sred istinieh razbluda
dava sve slasti bez truda«.

IGNJAT ĐORĐIĆ

Crtež A. Kuman

MATIJA PETAR KATANČIĆ

* 1750., † 1825.

VINOBERA U ZELENOJ MOLBICE DOLINI, PRIKAZANA VILAM SAMOBORSKIM

O zelena gorice Molbice, lipa ugodna,
tebe štuju snašice, divice, gizda i plodna;
ti si svakoj divi mila, tebe želi svaka vila:
ti si dobrim vinom i sadom rodna.

U tebi je bašćica, grančica kitna, zelena,
a po sridi travica, ljubica šumskog plemena;
oko tebe loza vita i gorica kano kita,
po tebi se diva šetka ljubljena.

Amo šumski mladići, ditići hode veseli,
š njima hitrih snašicâ, Nimficâ kolo bit želi;
ufate se skladno skupa, stoji nogu lakih lupa,
Pan pribira svirku — »Hop!« Satir veli.

U kolu je Milica, Ljubica, sestrice mile,
izvan kola Danica, Ančica i druge vile;
tu Milica pismu piva, a Ljubica njoj odpiva,
Nimfe igru pismom uredno dile.

Strane Bakus mlađani, kićeni, na šest parduša:
u ruci mu dvojnica kupica sladkoga kusa,
na glavi mu grozdja vinčac, oko boku lista lančac,
kite kola grozdi lipog mirisa.

Pored Nimfâ prolazi, njeg pazi sestra vesela,
slide Bake vijane, pijane, strumavog čela,
Satirim se podruguju, rukam, nogam podsprduju:
to gledaju vile, gledaju sela.

O zelena dolino, planino, lipa si dosti,
ti si kratke prilika, ti slika svita radosti.
S Bogom, vile, misto vaše! Spomente se pisme naše!
O Molbice, s Bogom, raju mladosti!

MATIJA PETAR KATANČIĆ

Crtež J. V. Meissner

ANTUN MIHANOVIĆ
* 1796., † 1861.

HRVATSKA DOMOVINA

Lijepa naša domovino,
Oj junačka zemljo mila,
Stare slave djedovino,
Da bi vazda časna bila!
Mila, kano si nam slavna,
Mila si nam ti jedina,
Mila, kuda si nam ravna,
Mila, kuda si planina!

Teci, Savo hitra, teci,
Nit' ti Dunaj silu gubi,
Kud li šumiš, svijetu reci,
Da svog doma Hrvat ljubi,
Dok mu njive sunce grije,
Dok mu hrastje bura vije,
Dok mu mrtve grob sakrije,
Dok mu živo srce bije!

ANTUN MIHANOVIĆ

Crtež A. Kuman

STANKO VRAZ

* 1810., † 1851.

LĚPA ANKA

Ala je lěpa naša Anka!
Da l' je istina? da l' je san?
Tresu se bor i jela tanka,
Zavidjajuć joj struk tanan.

U lugu sladki sbor slavuljah
Šuti nje čujuć sladji glas;
Nad njome trepti roj metuljah
Mnijuć, da je cvětak nje obraz.

U vrtlju s' dive krasne ruže,
Gledeć taj licah, ustah raj;
Hitri ju hladci grleć kruže,
Da ju odvedu u svoj gaj.

Niz stěnu prska, u dol skače
Brže i brže vodopad,
Gdě, igrajuć se, prst namače;
Da ga poljubi, nosi hlad.

Tako sve čezne da ju prati
I grli, ljubeć nježni slěd;
Samo ja moram ovdě stati,
Gdě me začara nje pogled.

STANKO VRAZ

Crtež A. Kuman

PETAR PRERADOVIĆ
* 1818., † 1872.

MRTVA LJUBAV

Gdje ću tebe, o ljubavi moja,
Sad zakopat, kad si izdahnula?
U mom srcu nije ti pokoja,
Jer si pokoj sav mu razmetnula.

Da te legnem u zemljicu crnu,
U zemljici ti ne bi sagnjila,
Zemska vila dragocjenost tvoju
U kamenje predrago bi zbila.

Da te spustim u duboko more,
U moru se ne bi rastopila,
Morska vila dragocjenost tvoju
U biser bi predragi salila.

Pak bi došli ljudi blagohlepni,
Iz zemlje bi tebe iskopali,
Iz mora bi tebe izvadili
I po svijetu svuda rasprodali.

A ti idi, nek te uzdisaji
K nebu dignu, tamo zvijezdom budi,
Tamo meni žalosnome sjaji,
Tamo ne će dostignut te ljudi!

PETAR PRERADOVIĆ

Crtež A. Kuman

LUKA BOTIĆ
* 1830., † 1863.

PJESMA SUNCU

Sjaj mi, sunce, domovini slatkoj,
oj preslatkoj, miloj domovini,
da s' nagledam njena divnog čara!
Al ti ne sjaš, sunce, da je krasiš,
kroz krasotu njenu da me tješiš,
što robuje tuđinu grješnica,
što nepravdu tuđu svojom prozva!
Već ti sjaješ, odsjev Stvoriteljev,
da pokažeš čovjeku propalom,
njemu jednom razumnom da kažeš
od toliko Božijeh stvorova,
da života nejma bez slobode,
da kreposti nejma bez slobode,
da ljeposti bez slobode nejma
i ti, sunce, sjaješ neumorno,
kroz toliko stoljeća već sjaješ
bez promjene od zore do mraka,
bez promjene iz dana u drugi,
da jedinu slobodu proglasiš,
pa tko te je, sunce, do sad čuo,
kad li će te čitav svijet čuti?
Al jedine oj blage utjehe,
što si, sunce, toliko ustrajno!
Šta ja ne ću, da ugledat možeš,
da mi dom moj slobodu doživi!
Od mene će otpuh praška biti,
al u grobu rastvoreni prašak
za slobodu razigrat se hoće...

LUKA BOTIĆ

Crtež A. Kumana

AUGUST ŠENOA

* 1838., † 1881.

NA POKLADE

Bje pokladno jutro, još pamtim i sad,
Kroz prozore sunašce sjalo.
Na postelji kraj mene sinak mlad,
Ah blijedo djetešce malo!

Tu sjedi uza me, sunčani sjaj
Ožario kosicu plavu,
Maličak me gladi, šapće »aj!« —
Na prsi mi sklonuo glavu.

Maličak vreba, da li još spim,
Za bradu me ručicom hvata,
Pa glasićem slabašnim drhtavim
Na uho mi šapće: »tata!«

I digoh se služit svagdanji kruh,
Moj sinčić u postelji sjedi,
Još mahnu mi: »Zbogom!« Na poso me gluh
Taj blijedi obrazić slijedi.

I vratih se kući — i prokleh taj dan...
Vrh čela uvelo cvijeće,
Moj sinčić je snivao vječni san
Međ četiri mrtvačke svijeće.

Na blijedih usnicah smiješka još gle!
Još ima u očicah žara!
Ja poljubih sinka — ah propalo sve!
Tek svijeća me titrajuć vara.

Ja poljubih sinka, samrtni led
Grozotom dušu mi trese.
I budem ledom, al' u srcu zlijed
Sve paklene budila bijese.

Bje pokladni dan, — uz svirala glas
Svud pjana rulja jujuče;
Ja klečah uz sinka u taj čas,
I plakah i srce mi puče.

Pa dođe pop i dignuo krst,
Zaklopiše škrinju nad sinom,
U škrinju zabiše klinac čvrst
I srce mi probiše klinom.

Poletiše konji u brzi kas,
Već milo mi odniješe dijete,
Poletiše kola u taj čas —
Prek srca mi mojega lete.

Ej vrti se, krabuljo, veselo sad!
Po svijetu piruje đavo!
A sklopljenih ruku sinak mlad
U crnoj zemljici spavo.

Na poklade krvav obli me znoj,
Da, užasna bješe to gluma:
Ni u snu mi ne daj tog, Bože moj!
I kroz san bih sišao s uma.

AUGUST ŠENOA

Crtež A. Kuman

LAVOSLAV VUKELIĆ

* 1840., † 1879.

KOD SOLFERINA

Dovojevah! — Suđene mi evo! —
Tuđu zemlju mlada krvca kvasi,
Mladu vijeku luč se evo gasi;
Zbogom, dome! Zbogom, rode moj!
Rana žari, čekìćâ i reže —
Bih li plako, Bože, bih li pjevo?
Čujem evo, evo zadnji čas:
Mučeniku bliži mi se spas!
Vruć je danak, ljut je bio boj,
Mnogi bratac, mnogi dušman leže,
Brat i dušman, jedan kraj drugog;
Prehujala, pregrmila bura,
Dovriskao »en avant!« i »hurra!«
Jednim, drugim sad već sudi Bog.
Rana žari, čekìćâ i reže —
Aj! Gle onog, što me oborio!
Pavši sam ga s zemljom sastavio,
Te preživjeh ubojicu svog.
Mili Bože, što bijasmo krivi
Jedan drugom, da ko lavi ljuti
Srnusmo se s glasa ukinuti!?
Na krajini moja zipka stala,
Franceska je njemu život dala,
A Talija obadvama — grob.
Možda tamo na obali Seine
I za njime mlado srce vene,
Možda strepeć zlu mu sluti kob.
Oj, a moja ostarjela mati
Moli Boga, da joj sinka vrati;
A mi evo mrtve braće zglob. —
Što nas ponije sa milog ognjišta?
Što nas skobi sred krvna bojišta?
Koji rodu s naše smrti prid? —
Bože, Bože, ako jesi, gdje si?
U to zvijezda na nebu zakrijesi,
Mučenika prenije smrti brid.

LAVOSLAV VUKELIĆ

Crtež A. Kuman

ANDRIJA PALMOVIĆ

* 1847., † 1882.

POKUPKINJI

Mili Bože, liepoga mi čeda!
Lice gladko — pisao bi po njem,
Grudi rajskim dišu blagovonjem,
Puste oči — blažen, tko ih gleda!
Pokupkinjo zorna, kad te pazim, gdje si
Uznosita takva domu na triem stala,
Mudru glavu sjajnim suncem prevezala,
Što će meni ono sunce na nebesih,
Kad ne mogu s ovim da se jednim minem.
Od kojeg se topim i opeta stinem?!

ANDRIJA PALMOVIĆ

Crtež A. Kuman

AUGUST HARAMBAŠIĆ

* 1861., † 1911.

TRI ČAŠE

Opet mi je došla moja tuga stara,
Da se opet sa mnom malko razgovara.

Ona meni veli: »Zdravo, moj brajane,
Kako li mi živiš, kako traješ dane?«

A ja njojzi kažem: — S tobom kojekako,
Ali kad sam samac zlo i naopako!

Tebi mogu reći, što mi tišti grudi,
Govorim li ljudem, ne vjeruju ljudi!

Jedina si ti mi, što me slušaš lijepo,
Sjedni zato k meni, ogrli me lijepo!

Da nam bude ljepše, evo do tri čaše,
Ispit ćemo skupa sve u zdravlje naše.

Prva mi je čaša puna starog vina,
Imam ga već davno s groba materina.

U toj drugoj čaši — to je vino mlađe,
Iza mrtve drage, al je zato slađe.

A u trećoj mi je ponajljepše boje,
To je vrela krvca domovine moje.

Pokušaj der samo, kako blaži grudi,
Čovjek pije, pije, dokle — ne poludi.

Ali zašto dršćeš, što li ti je sada,
Te za čašom čaša na zemlju ti pada?

Nisam znao, da ćeš tako luda biti
Pa mi čaše razbit! Što ću sada piti? —

Ali kada reče nakon stanke duge:
»Ne brini se za to, donijet ću ti druge,

Sve tri pune suza, otrova i žuči,
Kad ih samo nagneš, srce će ti pući!«

I već na prag stara stupi s jednom nogom:
— Vrati mi se skoro! — »Hoću, dušo, s Bogom!«

AUGUST HARAMBAŠIĆ

Crtež A. Kuman

SILVIJE STRAHIMIR KRANJČEVIĆ

* 1865., † 1908.

JA MIŠLJAH

Ja mišljah: evo proljetna je šuma,
Što okuplja me peludom i cvijećem,
Gdje samo šapat bijelih vila srećem
I ptice, što se igraju sred druma,
Ja mišljah: evo pod nebesa lijećem
U pjesmi srca — u okrepi uma!

Ja mišljah: evo otvori se nebo
I anđeo pred me došo je i veli:
No i tebe smo, gle, u raj izveli,
Pa grij se za sve, što si dosle zebo,
Veseli se, veseli se, veseli!
... Ja mišljah: eto otvori se nebo!

I htjedoh reći Bogu ili komu,
Što raskidano srce moje znade:
Produži čas moj, živjet mi valjade, —
Sav raj u oku preliva se momu,
I ne tjeraj me, gdje mi noga stade
Jedamput jedva na prag raju tvomu!

Ja mišljah tako... nu ja ne znam kako,
Tek sudba hoće da začara šumu:
I sve je kamen — cvijet i ptić na drumu.
Al' idol dragi sve se nježi lako
I smiješkom tepa i srcu i umu —
Ja gledim u nj i ne smijem da bih plako!

SILVIJE STRAHIMIR KRANJČEVIĆ

Crtež Buisset

ANTUN GUSTAV MATOŠ
* 1873., † 1914.

KOD KUĆE

Duša moja čaroban je kraj,
Gdje jablan čuva gnijezda plemića,
Gdje vjetar nosi lipe miris žut
I blage pjesme predvečernji sjaj.

Polje, žubor, brežuljak i gaj
Od tajne boli ko da vječno pate,
Jer tu se rodi Kovačić i Gaj,
Taj krasni kraj je Gupčev zavičaj
I krvav uzdisaj.

Propali dvori — ko mjesec po danu!
Stid ih, što ih ostavio sin
Oršića hrabrih, starih Keglevića,
A kroz dvorski bršljan, rezedu i krin
Ceri se Jevrejin!

Duša naša zagorski je kraj,
Gdje jadnik kmet se muči zemljom starom
Uz pjesmu tica, kosaca i zvona.
O, monotona naša zvona bona,
Kroz vaše psalme šapće vasiona:
Harum — farum — larum — hedervarum —
Reliquiae reliquiarum!

ANTUN GUSTAV MATOŠ

Crtež A. Kuman

DRAGUTIN DOMJANIĆ

* 1875., † 1933.

LOZA ŽUTI

Loza žuti,
grozdja več ni,
nikoga steza ne vodi,
tužen je kraj,
tihi je gaj,
jesen po cestah sad hodi.

Grozdja več ni,
ali zreli
kaplja, kaj v kmici se skriva.
Sunce bu v njoj,
v kapljici toj,
smeh i popevka bu živa.

Lepo je to:
more li gdo
sunca i radosti zbrati
i onda vse,
kak loze te,
drugom žalosnomu dati.

DRAGUTIN DOMJANIĆ

Crtež A. Kuman

VLADIMIR VIDRIĆ

* 1875., † 1909.

JUTRO

Svitaše. Još bi tama u lugu.
Pan se ukaza s omašnim mijehom;
On stupi na čistac pod jasiku tanku
I tu se oglasi smijehom.

Plahe su sjene došle iz tame
I plesat stale na zelenoj travi.
Bile su divlje plavojke nimfe
S bijelimi vijenci na glavi...

A svitaše jutro. Rosa je pala,
Pa se u krupnih kapljah blista.
Sja jutarnja zvijezda. Drhće i trepti
Jasika širokog lista.

Pod jasikom ljupko žamore dude
I igra kolo naoko Pana.
A šumi lug — to ide vjetar
O prvom osvitu dana...

VLADIMIR VIDRIĆ

Crtež J. Miše

MILAN BEGOVIĆ

* 1876.

MENUET BOCCHERINI

Dvoranam sjajnim Boccadoro kuće
odzvanjale su frule i violini
u mekom skladu, strastveno i vruće:
oh, slatki moj menuet Boccherini!

Bila si nježna s čipkam' u bjelini,
vireći na me kroz lepezno pruće,
a noške tvoje plesnoj u vještini
brzahu — budeć u srcu čeznuće.

Držeći smjerno šešir na tri kuta,
sa onom bielom vlasuljom na glavi,
ručice tvoje ljubljah mnogo puta —

dok ozdol nujne frule i violini
spajahu naše duše u ljubavi:
O, slatki moj menuet Boccherini!

MILAN BEGOVIĆ

Crtež J. Miše

VLADIMIR NAZOR
* 1876.

GALIJOTOVA PESAN

Pȍkle sú me prikovȁli zlizanȇ za ȍve dȁski,
Ja nisán već dôma vȉdȇl, ni svojȇ zaglȇdȃl májki.
Si l' cȇlȁ mi, kȕća bélá? Si l' mi, májko prebolȇla?
Môre, môre sinje!

Pȍkle sú me zakopȃli va ovȗ drevȇnȗ rȃkvu,
Vȉdȇl nis' borȁ va šȗme, ni na nȇbe sȗnce žárko.
Si l' se, drȇvo, osȗšȉlo? Si l' se, sȗnce, ugâsȉlo?
Môre, môre sinje!

Nȍgi sú mi polomȉli, strli sú mi dȗšu mládȗ.
Brȉžȃn sán ti na tȇn svȇte! . . . Gȁlȇbi, ȍj bélȉ tȉći,
Poletȉte dȍle k jȕgu, ter mojȗ pozdrȁv'te májku!
Môre, môre sinje!

Pȇst zemljȉ mi prnesȉte! Bašelkȁ mi strȗk darújte!
Sȗho vȇslo će procvȁst mi i dȗšȁ će utȇšȉt se.
Pȁk će ónpȗt mȉrno slȕšat, čȁ mi šapćeš skrôz galiju,
Môre, môre sinje!

Mȕklo ćȇš mi pésȃn pȇvat: »Utopȉt ću brôd prokléti;
Dubokȍ ću ja peljȁt te, mȉr kadȇ je, hlȃd i sȇna;
Ko detȇ ću čȕvat slépo i zȉbȁt te lȇpo, lȇpo:
Trájna, nȉna, nȇna!« —

VLADIMIR NAZOR

Crtež A. Kuman

MIHOVIL NIKOLIĆ
* 1878.

DVIJE DUŠE

Kô dvoje umornih, starih
jedno se uz drugo stisli,
i sjede — tihi i sami
u davne utonuvši misli.

Odajom kroči vrijeme,
teški mu prolaze časi,
sumrak sve jače pada
i svijetlo se danje gasi...

Na zidu vise portreti,
slike čudne i stare:
To mrtva gledaju lica
na život i njegove čare.

A samotnog, davnog iz kuta
s prašnoga fortepiana
vedra i vesela pjesma
minulih javlja se dana...

I odajom zamnije šapat
kô jesenji vjetar kad dûše —
to jezikom govore svojim
dvije umorne, stare duše...

MIHOVIL NIKOLIĆ

Crtež A. Kumana

ISIDOR POLJAK

*** 1883., † 1924.**

MATI

Preko devet gora, dolina i brda,
usred sela b'jedna,
koliba je stara, a u izbi ima
stan sirota jedna.

Nije dugo išla stazom žića, ipak
b'jele nosi prame...
Sveti, mili Bože, što joj mladost ote?
Vječna miso na me.

Svi se snovi njeni, sve se želje njene
oko mene kreću.
Nema sudbe svoje, sa mnom d'jeli moju
nesreću i sreću.

Ja sam duša njena. Pa da sve me progna,
znam, da ona ne bi;
da me sv'jet ko izmet baci, ona plačuć
svila bi me k sebi.

I da nebo na me rasrđeno pusti
grom i munju b'jesnu,
ustala bi ona i pod munju, slabu
podmetnula desnu.

Ah, ja n'jesam sam i lako život snosim,
dokle sa mnom pati
preko devet gora sirotica jedna:
draga moja mati.

ISIDOR POLJAK

Crtež J. Miše

LJUBO WIESNER

* 1885.

MOJA MAJKA

Iznemogla i stara, pošla je moja mati
U sumornome redu sinjih kukavica
Životom, što se vrti ispred sunca zlatih
U oblak žarkog pijeska, crn od mrtvih ptica.

Po njenom blijedom čelu krvav znoj je pao
I slomila joj tijelo bijeda gorka i oštra:
Pogrbljena, sa štapom, dolazi mi kao
Prosjakinja pred crkvom il' na porti kloštra.

I plaču njene stare materinske oči,
Od posla ugasle i pune blijedog straha:
Po crkvama je pošla ljubit svete moći,
U nijeme ozbiljnosti crkvenoga praha.

Za sreću ona ne zna... Pa što moli tako?
O, uvijek boji se za nesrećnog svog sina,
Da ne dođe med crne proklete, u pako,
Gdje ne vidi se svijetlo s nebeskih visina.

I odmah poslije toga njene suhe ruke
Na brojanici broje brige ubogara,
A stisnute joj usne, žedne od gorke muke,
Za sebe vape samo smrt od tih oltara.

I pružit će se — sve se bojim — jednog dana
Na krevetu to malo, sirotinjsko tijelo,
Izubijano, puno udara i rana,
A njeno čelo bit će bijelo, tako bijelo.

O Bože, spremi za nju u raju toplo mjesto,
Jer mnogo je, mnogo zebla i lomila se jako,
Jer nitko na svijetu nije tako često
Od jada zaplakao, patio se tako!

Njen život bješe jedno samo grko more
U kraju pustinjskom — oh, mrtvo more plača!
Za njenim čudnim djetetom joj noge gore
Posrtajući preko trnjaka i drača.

O izgubljeni sine! Ide tvoja mati
I prti se u redu zamišljenih lica
Na vjetru, što se vrti ispred sunca zlatih
U oblak žarkog pijeska, crn od mrtvih ptica.

LJUBO WIESNER

Crtež A. Kuman

FRAN GALOVIĆ
* 1887., † 1914.

CRN-BEL

Crn-bel . . . crn-bel . . .
V trsju popeva,
Grozdje dozreva . . .
Crn-bel . . .

Dok večer se zmrači,
On pesmo zavlači,
Drago, starinsko,
Veselo vinsko:
Crn-bel . . . crn-bel . . .

Jesensko to pesmo
Mi čuli vre jesmo
Tri večeri tu . . .
Crn-bel . . .

I znamo, da leto
Otišlo je, eto —
Baš kakti vu snu . . .
Crn-bel . . . crn-bel . .

FRAN GALOVIĆ

Crtež J. Miše

ZVONKO MILKOVIĆ
* 1888.

LUTANJE SAMOĆOM

U lišću šušnu šum. Dah svježine rane
Prošo je kroz šumu... Klanjaju se grane.
Pjesma tica, iz sna, javi se i minu
Izmeđ ozarenih debla u dubinu.
I ćutanje... Tek iz dubokoga loga,
Zagasitim glasom zalutala roga,
Kukavica, skrita, negdje pita... Što je
Očaralo vlažni hlad i svijetle hvoje?

Zaboraviv na me, moje srce luta
Mekom mahovinom, šutnjom šumskog puta,
Pa ga krilo tice koji čas ponese
U svodove grana priklonjenih, gdje se
Magleno u lišću tišina svjetluca...
Život šume struji zamišljen, i kuca
U mom srcu. Sam sam... A sreća, bez cilja,
Pada na sag mek i zelen šumskog bilja.

ZVONKO MILKOVIĆ

Crtež J. Miše

MILE BUDAK

* 1889.

SVOJOJ DJECI

Visine, visine, visine — — — —
Bilijun jedinica mjere
U svakome smjeru:
Visine, duljine, daljine —
U vječnost.

Iščezava s Gaorisankarom zemlja
I nestaju vjekovi, nestaju svjetovi,
Jer sve je u vječnome skladu
Svemogućeg.

Suzdržavam dah i munjevito
Proživljujem naslućen svijet:
Ljepote i sreće i blaženstva,
Topline i slasti Svemogućeg
U vječnosti.

U milju se božjem rasplinjujem
I ne vidim ništa: ni zlobe, ni mržnje,
Ni straha, ni blještavih kruna —
U vječnosti sve je maleno.
Pa — klikći i raduj se,
Razbuktala dušo — — — —

Visine, duljine, daljine
U vječnosti Svemogućeg,
Sirotice moje — — — —

MILE BUDAK

Crtež J. Miše

NIKOLA POLIĆ

* 1890.

TIŠINA

Na zidu visi ura stara.
U sobi mir. U sobi mrak.
Tek tamo negdje, kraj orma.
Po podu pada žuti trak.

Na stalku note kraj pianina.
Sa tamnih slika odsjev drag.
U sobi mir. I dah violina
U naša srca lije trag.

Tu često škripe daske poda.
Na sagovima umor sni.
Po sobi kanda netko hoda:
Zar to su sretni, blagi sni?

Sa sofe miris od parfema,
U meki jastuk žudi san.
U čaši suha krizantema,
Kroz prozor viri jorgovan.

Na zidu visi ura stara.
U sobi mir. U sobi mrak.
Tek tamo negdje, kraj ormara,
Ne pada više žuti trak.

NIKOLA POLIĆ

Crtež J. Miše

TIN UJEVIĆ
* 1890.

SVAKIDAŠNJA JADIKOVKA

*Kako je teško biti slab,
kako je teško biti sam,
i biti star, a biti mlad!*

*I biti slab, i nemoćan,
i sam bez igdje ikoga,
i nemiran, i očajan.*

*I gaziti po cestama,
i biti gažen u blatu,
bez sjaja zvijezde na nebu.*

*Bez sjaja zvijezde udesa,
što sijaše nad kolijevkom,
sa dugama i varkama.*

*— O Bože, Bože, sjeti se
svih obećanja blistavih,
što si ih meni zadao.*

*O Bože, Bože, sjeti se
i ljubavi, i pobjede,
i lovora, i darova.*

*I znaj, da Sin tvoj putuje
dolinom svijeta turobnom
po trnju i po kamenju,*

*od nemila do nedraga,
i noge su mu krvave,
i srce mu je ranjeno,*

*i kosti su mu umorne,
i duša mu je žalosna,
i on je sam i zapušten,*

*i nema sestre ni brata,
i nema oca ni majke,
i nema drage ni druga,*

*i nema nigdje nikoga
do igle drača u srcu
i plamena na rukama,*

*i sam i samcat putuje
pod zatvorenom plaveti,
pred zamračenom pučinom,*

*i komu da se potuži?
Ta njega niko ne sluša,
ni braća, koja lutaju.*

*O Bože, žeže tvoja riječ
i tijesno joj je u grlu,
i željna je da zavapi.*

*Ta besjeda je lomača
i dužan sam je viknuti,
ili ću glavnjom planuti.*

*Pa nek sam krijes na brdima
pa nek sam dah u plamenu
kad nisam krik sa krovova.*

*O Bože, tek da dovrši
pečalno ovo lutanje
pod svodom, koji ne čuje.*

*Jer meni treba moćna riječ
jer meni treba odgovor,
i ljubav, ili sveta smrt.*

*Gorak je vijenac pelina,
mračan je kalež otrova,
ja vapim žarki ilinštak.*

*Jer mi je mučno biti slab,
jer mi je mučno biti sam, -
(kada bih mogo biti jak,*

*kada bih mogo biti drag)
no mučno je, najmučnije
biti već star, a tako mlad!*

TIN UJEVIĆ

Crtež A. Kuman

ANTUN BRANKO ŠIMIĆ

* 1898., † 1925.

S M R T

I smrt će biti sasma nešto ljudsko
Na ležaju se tijelo s nečim nevidljivim rve
i hropti
i smalaksava i stenje
i onda stane.
Ko kad mašina stane. I stoji. Ni makac.

I ljudi u to što se zbilo gledaju ko u neki svršen poso
i podižu se kao kad se podižu od stola
i sluškinje se uprav tad najviše uzrade.

Mati će živinski kriknuti
otac začutati
i buljiti nijemo cijelog dana.

ANTUN BRANKO ŠIMIĆ

Crtež A. Kuman

GUSTAV KRKLEC

* 1899.

MRTVE SESTRICE

Dv'je su mi sestrice umrle.
Već davno; u proljeće kasno.
Plave sestrice dv'je.
(Znam, da je mati plakala:
»Smrt mi je uzela sve!«)

A ja sam šutio; znao sam,
da ću ih opet sresti
u nekom svijetu novome
na nekoj novoj cesti.

I bit ću, možda, divlji grm
na livadi onog svijeta,
al znam, da će kraj mene cvjetati
dva modra, malena cvijeta.

GUSTAV KRKLEC

Crtež J. Miše

VJEKOSLAV MAJER

* 1900.

MOJ OTAC I JA

Kad otac moj i ja pođemo u šumu,
na šetnju,
sve je oko nas svečano i tiho,
ko da će svaki čas zasvirati orgulje
sakrite negdje u lišću.

Moj otac malo pognut, na šljunku stane
i sluša: pjeva ptica;
pjeva negdje visoko na vrhu grane
u velikoj tišini,
gdje leptir gore i dolje pleše
u modrini.

Pa ćutim, ja i moj otac mi smo jedno
i ko da nevidljive cijevi
toče krv iz njegova tijela u moje
i kao da čujem klokotanje naše krvi
među zelenilom.

I tako mi je teško, kada znam:
svaki korak njegov
vodi ga sve bliže tami,
a svaki korak moj
sve bliže me životu vodi,
pa kao pun krivnje od njega odvraćam lice,
dok tako hodamo šumom sami,
jedan uzbrdice, drugi nizbrdice.

Pa kao dva dobra druga na rastanku
koracamo šljunkom
i sve je oko nas svečano i tiho,
ko da će svaki čas zasvirati orgulje
sakrite negdje u lišću.

VJEKOSLAV MAJER

Crtež J. Miše

LUKA PERKOVIĆ

* 1900.

PJESNIK I LJETO

Spusti, ljeto, svoju punu granu
nad moj život, zrelo zamiriši,
sav ću zasjat od te drage vijesti,
od obilja postati još tiši.

Pa ću reći: mirno vode teku,
prepuno je srce blagih riječi,
iz dubine toplije mi krvi
glas slobodan pomirenja ječi.

Pa ću reći: to je sito doba,
kad se treba sjetit tuđe boli,
k svomu stolu pozvat siromaha,
povit ranu, koja melem moli.

Pa ću reći: dalek oblak plovi,
kažite mi metu, tajne moći!
Gdje je davna ljubav? luka spasa?
Još su dugi puti, valja poći.

LUKA PERKOVIĆ

Crtež J. Miše

VLADO VLAISAVLJEVIĆ

* 1900.

BALADA O TOUNJČICI

Još opanci i suknja na lišću leže.
Po njima pauci svilene niti predu,
A ovce strminom bježe
U neredu.

Krik je razbio plavi prozor rijeke.
Zvijezde su zapalile svijeće.
Ćuk, čuvar šume daleke,
Sad virove oblijeće.

Vraćene ovce ko srušeno brdo snijega
Na putu stoje,
Dršćuć ko da se udarca boje
Zbog bijega.

Samo Blaga bijelom glavom maše.
Zvoni klepka, tužnu priču širi.
Iz staje hladna sumnja viri:
Zar nema više pastirice naše?

Mrtva leži mala djevojčica
Na mokrom dlanu kamena.
Slap, što joj pada preko ramena,
Kao da šumi: Tounjčica, Tounjčica.

I kao da biser u grob baca,
Što se dubok crni,
Tužan kao da mjesec moli:
Dragi, svijetla trni.

VLADO VLAISAVLJEVIĆ

Crtež A. Mezdjić

DOBRIŠA CESARIĆ

* 1902.

OBLAK

U predvečerje iznenada,
Ni od kog iz dubine gledan,
Pojavio se ponad grada
Oblak jedan.

Vjetar visine ga je njiho
I on je stao da se žari,
Al oči sviju ljudi bjehu
Uprte u zemne stvari.

I svak je išo svojim putem,
Za vlašću, zlatom il za hljebom,
A on — krvareći ljepotu —
Svojim nebom.

I plovio je sve to više,
Ko da se kani dić do Boga;
Vjetar visine ga je njiho,
Vjetar visine raznio ga.

DOBRIŠA CESARIĆ

Crtež A. Kuman

ĐURO SUDETA

* 1903., † 1927.

RUKE

Umorne ruke moje,
kako ste suhe i žute —
umorne!

Stavljam vas tiho kraj sebe
na tople jastuke svoje,
da se odmorite.
A tko će vas da odmori?
Vi ste umorne vječno.

Ko vodeno cvijeće hlapite,
kad ga iz vode iščupaju
mlada
uz tihu obalu riječnu.
Zalud vas jastuci mole,
zalud vas tako vole,
vaša je ljubav mrtva,
nju su pokopali davno.

Pa ipak, uboge moje,
nikoga do vas nemam —
do boli!

Topim vas dahom svojim,
na mlado sunce vas nosim,
al vi ste jednake uvijek —
uvijek ste tužnije, tanje,
malene, male moje!

I jesen kad već dođe,
i proljeće kada požuti
rano,
ja sveđ vas ludo molim
i suzama vas pitam:
za kim ste žalosne tako,
za kim venete tako,
uboge ruke moje?

Ali vi ne ćete reći! . . .
Šutite, uvijek šutite
nujne;
pa i ja onda zašutim
i stisnem se bliže k vama,
a za kućom netko prođe
i lišće padati stane —
i svuda, svuda je tama . . .

ĐURO SUDETA

Crtež J. Miše

FRANO ALFIREVIĆ

* 1903.

RUKE BOLESNOG MLADIĆA

Koliko krvi ima u svijetu,
a one su tako blijede.

Koliko snage u pokretu i letu,
a one se skrivaju od vlastite bijede.

Koliko žena, što bi ih mogle milovati,
a one znadu samo samoću sutonskih sati.

O beskraj nježnih grudi, na kojim bi mogle cvasti,
a tako u prazninu, bez moći, moraju pasti.

Za pravdu bi se digle u zanosu bune,
al dignu se do očiju što su suza pune.

Bezbroju bijednika utjehu bi dale,
Al su tako slabe, te ruke dotrajale.

I venu, kao cvjetovi, u sjeni kuće tmaste,
i svaki čas ih pije smrću koja raste.

Postaju tajanstvenije, sve bljeđe i sve tanje,
al oči su sve sjajnije, i sve ljepše sanje.

FRANO ALFIREVIĆ

Crtež J. V. Meissner

DRAGO GERVAIS

* 1904.

POD UČKUN

Pod Učkun kućice
bele
miće, kot suzice
vele.
Beli zidići, črjeni krovići,
na keh vrapčići
kantaju.
Mići dolčići, još manje lešice,
na keh ženice
kopaju.
Cestice bele, tanki putići,
po keh se vozići
pejaju,
i jedna mića, uska rečica,
pul ke se dečica
igraju.
Na sunce se kućice
griju,
na turne urice
biju.

DRAGO GERVAIS

Crtež O. Gliha

DRAGUTIN TADIJANOVIĆ
* 1905.

BALADA O ZAKLANIM OVCAMA

Pastirica blijedog lika, niz obronak, u svitanje,
Goni dvanaest ovaca, mekih runa,
U grad sneni na prodaju sitom mesaru.
(Na čelu im ovan vitorog).

Eno ih, gle! bez bojazni uđoše,
Bezazleno, u povorci, jedna za drugom,
U dvorište gradske klaonice:
Tu stadoše u ugao, u hrpi, stisnute.

Mesarski ih pomoćnici, šutljivo,
Odvukoše kao kurjaci:
Nijedna se više natrag ne vrati.
Danas je svetkovina: stoka se kolje za gozbu.

Okrutne ruke snažno svaku obore:
Bez opiranja, pritisnuta koljenom,
Dočeka ona smrt od noža, u krvi.
Dvanaest ovaca visi o stupu gvozdenom.

Ugasle oči; — runo krvlju polito; — noge slomljene.
Javlja se sunce za obronkom. — Na povratku
Pastirici se čini da čuje, u daljini, muklo blejanje.
Pašnjak blista rosnatom travom, u suncu.

DRAGUTIN TADIJANOVIĆ

Crtež J. Miše

OLINKO DELORKO
* 1910.

APOLON

Ne volim ludu huku vjetra,
ni razuzdano pjanstvo Baccha,
drag mi je blagi život glazbe,
dan tih bez srdžbe i bez straha,
sanjiv pod nebom bez oluje,
što sluša ševe i slavuje.

Moja je lira mila, nježna,
u čast ljepote samo zvoni,
dušama, što je sretnu čuju,
blažeć sav jad sa srca goni,
a kad joj žica podrhtava,
život im ljepši dočarava.

Na me su kivni svi satiri,
zavidne duše, zli svirači,
otrovna srca, što sve hine,
ljubavi podli otimači,
pa se u ljutoj mržnji pate
i bol i san prostotom blate.

OLINKO DELORKO

Crtež J. Miše

IVAN GORAN KOVAČIĆ
* 1913.

KONJ

Ni kralj ne hodi tako ponosito,
I plašč mu gizdav ni ko tvoj je rep.
Ko tvoje grive nima cura kito,
I tan'c ni ju ko tvoj tan'c lep.

Kâ ima tako nogo vilovito?
Kâ tako slatko zna svoj prignit vrat?
Ni junaka kî tako silovito
Gre z vriskóm besném i veselém v rat!

Gdo z vihróm more ko ti gromovito
Naganjat se, dok kreše ognje strêl
V oblaku praha trdo ti kopito?

I kada staneš v's od pene bel,
Pokriva tvoje telo ponosito
Srebrni plašč tkan zlatom raskošito.

IVAN GORAN KOVAČIĆ

SADRŽAJ:

HRVATSKA PJESMA KROZ STOLJEĆA (Ljubo Wiesner) . 5
MARKO MARULIĆ 10
HANIBAL LUCIĆ 12
DINKO RANJINA 14
IVAN GUNDULIĆ 16
IVAN BUNIĆ VUČIĆEVIĆ 18
FRAN KRSTO FRANKOPAN 20
IGNJAT ĐORĐIĆ 22
MATIJA ANTUN KATANČIĆ 24
ANTUN MIHANOVIĆ 26
STANKO VRAZ 28
PETAR PRERADOVIĆ 30
LUKA BOTIĆ 32
AUGUST ŠENOA 34
LAVOSLAV VUKELIĆ 36
ANDRIJA PALMOVIĆ 38
AUGUST HARAMBAŠIĆ 40
SILVIJE STRAHIMIR KRANJČEVIĆ 42
ANTUN GUSTAV MATOŠ 44
DRAGUTIN DOMJANIĆ 46
VLADIMIR VIDRIĆ 48
MILAN BEGOVIĆ 50
VLADIMIR NAZOR 52
MIHOVIL NIKOLIĆ 54
ISIDOR POLJAK 56
LJUBO WIESNER 58
FRAN GALOVIĆ 60
ZVONKO MILKOVIĆ 62
MILE BUDAK 64
NIKOLA POLIĆ 66
TIN UJEVIĆ 68
ANTUN BRANKO ŠIMIĆ 70
GUSTAV KRKLEC 72
VJEKOSLAV MAJER 74
LUKA PERKOVIĆ 76
VLADO VLAISAVLJEVIĆ 78
DOBRIŠA CESARIĆ 80
ĐURO SUDETA 82
FRANO ALFIREVIĆ 84
DRAGO GERVAIS 86
DRAGUTIN TADIJANOVIĆ 88
OLINKO DELORKO 90
IVAN GORAN KOVAČIĆ 92